

Nyplantet skov

Ved Vejsled drejer ruten til højre og lokalrute 37 forlades. Kort efter kommer vi forbi en nyplantet skov, hvor sangdroslerne synger om kap i yngletiden. De forskellige parceller har fået navne, der kan ses på skilte langs vejen. En parcel hedder "Æ Nyku". Det er alsisk, og betyder den nye skov på skrænten. I "El Skov" – betydningen af det navn giver vel sig selv - ligger en lille romantisk sø, hvor der tit ses gæs og rådyr. Der er vandrestier i skovene, som kan køres med forsigtighed på cykel.

Den gamle fabrik

Herfra er vejen helt overgroet, og man får en fornemmelse af at køre i en tunnel. Gammel fabriksvej hedder sådan, fordi den fører til Mads Clausens hjem. Her startede han virksomheden Danfoss i et gammelt hønseshus og indrettede sit kontor på et loftskammer. I hans fødehjem fortælles historien om Danfoss, og på kvisten er Mads Clausens kontor stadig indrettet som dengang. Ved siden af ligger oplevelsesparken Danfoss Universe med den blå kubus. Her kan man få oplevelser, læring og leg med teknik. Overfor Mads Clausens hjem står en sten til minde om genforeningen i 1920.

Kirkestien

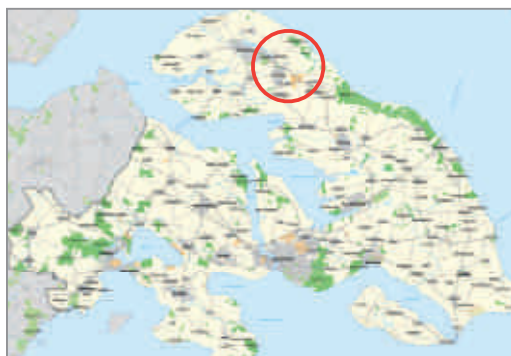
Vær forsigtig længere fremme, når du krydser den befærdede hovedvej. Ruten fortsætter ad Majlykke og videre ad Kirkestien 300m længere fremme. Det er en stejl grusvej, så her vil de fleste nok vælge at trække cyklen de sidste 500m op til Havnbjerg Kirke og Havnbjerg Mølle.

Havnbjerg Kirke og Møllen

Kirken ligger højt på en bakketop, smukt synlig fra alle sider. Altertavlen er malet af den kendte guldaldermaler Eckersberg, der stammer fra Sundeved på den anden side af Als fjord.

Møllen er fra 1835, og var i mange år dækket med blikplader, men nu er den igen stråetækt, som den oprindeligt var – spændende, pragtfuld og usædvanlig. Møllen fungerer som museum.

Fra Møllebakken er der en flot udsigt til Lillebælt, og neden for bakken ligger præsteboligen tæt på et gammelt tingsted.

Sønderborg Kommune
Natur og miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg
www.sonderborg.dk

Havnbjerg Strand

– en cykelrute

Havnbjerg-ruten

Denne hyggelige cykeltur starter ved Havnbjerg Centeret og er på ca. 11 km. Næsten fra starten cykler du ad små snoede landsbyveje og videre i smukke landskaber, ad krøgede veje med gamle levende hegn, gennem skov og langs strand. Cykler du i sommervarmen, er der mulighed for at bade undervejs, og ved slutningen af ruten kan du standse og besøge oplevelsesparken Danfoss Universe eller nyde udsigten fra den stråtækte Havnbjerg Mølle. Så afsæt hellere rigelig tid til turen.

Landsbyidyl

Mens du venter på grønt lys ved lysreguleringen, kan du kigge op til højre og se Havnbjerg Kirke og den stråtækte mølle knejse på toppen af bakken. Der går ruten forbi mod slutningen af turen. Starten er lidt tricky, for ved lysreguleringen går ruten til højre og få meter efter til venstre, og allerede her snor vejen sig i hyggelig landsbyidyl.

Havnbjergskov

Følg ikke skiltet mod stranden, men fortsæt ligeud ad grusvejen. Her kommer du forbi Havnbjergskov, der er drevet som stævningsskov. Det er en særlig type skovdrift, som før i tiden blev benyttet i mange af bønderskovene. I stævningsskoven bliver træerne fældet et passende stykke over jorden, og der vokser nye stammer op fra stødet. Efterhånden danner der sig nogle store "truntrer", hvorfra der vokser 2-3 stammer. Driftsformen, der er bevaret mange steder på Als, giver mulighed for, at der kan danne sig en meget stabil og varieret flora i skovbunden, der derfor ofte indeholder sjældne planter som f. eks. orkidéer. Hvis "truntrerne" får lov at blive gamle, kan de nå en anelig størrelse, og der kan så blive knyttet en del overtro

til dem. Nogle steder siger man, at der bor elverpiger derinde, og man skal passe på ikke at blive forført af dem og lokket med ind. Det kan måske nok være dejligt til at begynde med, men man kommer aldrig ud derfra igen.

Lillebælt og Havnbjerg Strand

Vel ude af skoven er der et flot udsyn over Lillebælt, og måske ser du en spurvehøg flyve lavt over marken på jagt efter småfugle, som den kan fange ved et overraskelsesangreb. Ved det stråtækte bindingsværkshus kommer man uvægerligt til at tænke på den velkendte strofe: "Hist hvor vejen slår en bugt...", så idyllisk som det ligger i skovkanten.

Strandvej fører ned til Havnbjerg Strand. Her er toilet og en god badestrand med borde og bænke, så der er mulighed for at indtage madpakken komfortabelt, mens

du nyder udsigten til edderfugle, skalleslugere og måger. Herfra følges lokalcykelrute nr. 37 et stykke.

Gamle hegn

Langs vejen væk fra stranden vokser der meget gamle levende hegn, hvor vedbend slynger sig højt op i hegnets træer. De høje urtebevoksede vejkanter har en spændende flora ligesom i gamle hulveje, og i hegnet er der et rigt fugleliv med kurrende duer og småfugle som bogfinke, grønirisk og gærdesmutte. Til højre er der udsigt til en eng med et helt andet planteliv.

Traneodde Fyr

Ved det lille grønne sommerhus går cykelruten til højre. Men har du god tid, kan det anbefales at lave en afstikker lige ud til Traneodde Fyr. Du skal gå det sidste stykke til fyret, hvor der er opstillet borde og bænke, og derfor også er en godt madpakkested. Ud for fyret er der lavt vand langt ud, og da det er godt fiskevand, står der tit lystfiskere.

